

AIKA torstaina 30.3.2017 klo 16.00 - 17.55

PAIKKA Innova, Piippukatu 11

JÄSENET/LÄSNÄ

Varsinaiset jäsenet

Henkilökohtaiset varajäsenet

Eerola Matti, pj.
Katainen Eero
~~Kuusela Eero~~
Lilja Maire, varapj.
Viitanen Eija

~~Rouhiainen Eeva-Kaisa~~

VIRAN PUOLESTA

Lajunen Anu
Laitinen Markku

hallintojohtaja, esittelijä
talouspäällikkö, pöytäkirjanpitäjä

KOKOUKSEEN KUTSUTTUINA

-

Kokouksen avaus ja alkuhartaus

Sivu

1 §	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	2
2 §	Työjärjestyksen hyväksyminen	2
3 §	Pöytäkirjan tarkastajat	2
4 §	Läsnäolo- ja puheoikeuden myöntäminen	2
5 §	Arvioinnin johtokunnan kertomus vuodelta 2016.....	3
6 §	Johtokunnan arvio seurakunnan talouden tasapainottamistarpeesta ja tulevien vuosien taloussuunnittelusta.....	5
7 §	Ilmoitusasiat	5
8 §	Oikaisuvaatimus ja valitusosoitus	5

Tarkastajien
nimikirjaimet

EK

ML

Kokouksen avaus ja alkuhartaus.

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Arvioinnin johtokunnan johtosäännön 5 §:n mukaan kutsu johtokunnan kokoukseen lähetetään jäsenille viimeistään viisi päivää ennen kokousta. Kutsuun on liitettävä luettelo käsiteltävistä asioista. Kokouskutsu esityslistoineen on lähetetty 22.3.2017. KL 7:4,1 mukaan toimitin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla.

Esitys Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Kokous todettiin laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

2 § Työjärjestyksen hyväksyminen

Esitys Hyväksytään johtokunnan jäsenille lähetetty esityslista tämän kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

3 § Pöytäkirjan tarkastajat

Pöytäkirja tarkastetaan hallintopalveluissa. Pöytäkirja pidetään nähtävänä kirkkoherranvirastossa oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekemiseksi varatun ajan (14/30 pv), tavallisesti seuraavan viikon maanantaista lähtien. Pöytäkirjan nähtävillä pitämisestä ilmoitetaan kirkkoherranviraston ilmoitustaululla kokouskutsun/esityslistan lähettämisestä alkaen. Pöytäkirjan tarkastaa kaksi kokouksen valitsemaa pöytäkirjantarkastajaa tai, jos kokous niin päättää, johtokunta kokouksessaan. Pöytäkirjan tarkastajat toimivat tarvittaessa ääntenlaskijoina.

Esitys Valitaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Päätös Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Eero Katainen ja Maire Lilja.

4 § Läsnäolo- ja puheoikeuden myöntäminen

Esitys Läsnäolo- ja puheoikeus myönnetään osallistujalistan mukaisesti.

Päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

Tarkastajien
nimikirjaimet

EK

ML

- 5 § Arvioinnin johtokunnan kertomus vuodelta 2016
(Esittelijä Anu Lajunen, puh. 050 340 9888)

Arvioinnin johtokunnan johtosäntö 1-3 §:

”1 § Johtokunnan toimiala

Johtokunnan toimialana on arvioida seurakunnan toiminnan ja talouden tarkoituksenmukaisuutta, vaikuttavuutta ja raportointia sekä talouden tasapainoa.

Johtokunnan toimialana on arvioida seurakunnan toiminnan ja talouden tarkoituksenmukaisuutta, vaikuttavuutta ja raportointia sekä talouden tasapainoa. Tilintarkastajien tehtävänä on suorittaa lakisääteinen ulkoisen kirjanpidon ja tilipäätöksen tarkastus. Sisäinen valvonta on johdon apuna varmistamassa organisaation toiminnan säännönmukaisuutta. Sisäisen valvonnan tehtävänä on varmistaa kohtuullisella varmuudella, että seurakunnan toiminta ja hallinto on hoidettu asiallisesti, laadukkaasti ja lainmukaisesti. Tavoitteena on seurakunnan joustava, avoin ja tuloksellinen toiminta ja hallinto. Arvioinnin johtokunnan tehtävänä on keskittyä kirkkovaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Lisäksi tehtävänä on arvioida raportointia ja talouden tasapainoa.

Seurakunnan talouden ja hallinnon valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä päivittäisen esimiesvalvonnan kanssa muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Ulkoinen tarkastus järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi ja siitä vastaavat tilintarkastajat. Sisäinen valvonta on johtamisen apuväline ja siitä vastaa kirkkoneuvosto. (KJ 15:6-9)

2 § Johtokunnan tehtävät

1. Kirkkovaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi seurakunnan toiminnassa ja taloudessa.
2. Talouden tasapainon arviointi
  - 2.1. Seurakunnan talouden tasapainon arviointi hyväksytyin talousarvion, toiminta- ja taloussuunnitelman sekä investointi- ja lainanlyhennyssuunnitelmien perusteella.
  - 2.2. Jos seurakunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, johtokunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.
3. Kirkkoneuvostolle ja kirkkovaltuustolle annettujen toiminnan ja talouden raporttien sisällön ja raportointijärjestelmän toimivuuden arviointi.

Ensimmäiseksi johtokunta suorittaa arvion siitä, onko kirkkovaltuuston talousarviossa ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa asettamat

Tarkastajien
nimikirjaimet

EK

ML

toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet otettu huomioon seurakunnallisessa toiminnassa, hallinnossa, hautaustoimessa, kiinteistötoimessa, rahoituksessa ja investoinneissa.

Toiseksi johtokunta suorittaa seurakunnan talouden tasapainon arviointia hyväksytyt talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelman sekä investointi- ja lainanlyhennyssuunnitelmien perusteella. Talouden tasapainon edellytykset arvioidaan sen perusteella, onko vuosikatteen määrä riittävä suhteessa vastaisiin investointi- ja lainanlyhennykskuluihin. Lisäksi maksuvalmiuden tulee olla riittävä eikä suhteellinen velkaantuminen saa ylittää seurakunnan taloudellista kantokykyä. Jos seurakunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, johtokunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.

"Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelu-kauden tai perustellusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä." (KJ 15 luku 2 § 2. mom.)

Kolmanneksi johtokunta arvioi kirkkoneuvostolle ja kirkkovaltuustolle annettujen toiminnan ja talouden raporttien sisältöä ja raportointijärjestelmän toimivuutta. Ilman sisällöltään tarpeeksi kattavaa ja helposti luettavaa raportointia ei toiminnan ja talouden tavoitteita voida arvioida. Tilinpäätöksen yhteydessä annettava toimintakertomus, joka sisältää toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arvioinnin, ei yksin riitä.

Toimintakertomuksen lisäksi tarvitaan muuta tiiviimpää ja ajankohdaisempaa raportointia. Raportointi on järjestettävä niin, että oleellinen tieto on helposti omaksuttavissa ja suuntaviivat nähtävissä.

3 § Arviointikertomus

Johtokunta osoittaa arviointinsa tuloksen kirkkovaltuustolle toimittamalla arviointikertomuksen kirkkoneuvostolle. Kirkkoneuvosto voi antaa selvityksensä arviointikertomuksen kannanottojen perusteella. Kirkkoneuvosto lähettää arviointikertomuksen yhdessä mahdollisen selvityksen kanssa kirkkovaltuustolle.

Johtokunta laatii vuosittain arviointikertomuksen, jossa se esittää arvioinnin tuloksen ja antaa toimenpide-ehdotuksia. Arviointikertomuksen muoto on vapaa. Siinä tulee ottaa huomioon johtokunnan tehtävät. Johtokunta voi tehdä kannanottoja ja antaa toimenpide-ehdotuksia arviointinsa perusteella kirkkovaltuustolle vastaisen toiminnan kehittämiseksi. Arviointikertomus toimitetaan kirkkoneuvostolle, joka voi antaa selvityksen arviointikertomuksen kannanottojen perusteella. Kirkkoneuvosto toimittaa arviointikertomuksen kirkkovaltuustolle. Arviointikertomus annetaan viimeistään tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä, mutta johtokunta voi esittää sen myös

Tarkastajien
nimikirjaimet

EK

ML

muussa yhteydessä. Kirkkovaltuusto päättää mitä toimenpiteitä arviointikertomuksen kannanotot edellyttävät.”

Liitteenä kirkkoneuvoston kokouksessaan 22.4.2017 käsittelemä tasekirja tilikaudelta 1.1.-31.12.2016 sekä luonnos johtokunnan arviointikertomukseksi.

Esitys Johtokunta laatii kirkkovaltuustolle osoitettavan arviointikertomuksen vuodelta 2016.

Päätös Esityksen mukaan. Arvioinnin johtokunnan laatima kertomus liitteenä.

6 § Johtokunnan arvio seurakunnan talouden tasapainottamistarpeesta ja tulevien vuosien taloussuunnittelusta
(Esittelijä Anu Lajunen, puh. 050 340 9888)

Oheisena liitteenä luonnos johtokunnan arvioksi seurakunnan talouden tasapainottamistarpeesta liittyen tulevien vuosien taloussuunnitteluun. Lisäksi liitteenä talousarvion toteutumavertailut vv. 2014-2017 ja päivitetty taloussuunnitelma 2018-2019 sekä uuden raportointisovelluksen toteutuma helmikuulta 2017.

Esitys Johtokunta laatii tulevien vuosien taloussuunnittelua varten arvion talouden tasapainottamistarpeesta.

Päätös Esityksen mukaan. Johtokunnalle jaettiin päivitetty taloussuunnitelma vv. 2018-2020.
Arvioinnin johtokunnan laatima arvio liitteenä.

7 § Ilmoitusasiat

Päätös Johtokunnalle tiedotettiin ilmoitusasiana, että Eija Viitanen suorittaa opinnäytetyönään kyselyn kirkkoneuvoston jäsenille tilinpäätöstietojen ja -lukujen ymmärtämisestä.

8 § Oikaisuvaatimus ja valitusosoitus

Oikaisuvaatimus/valitus on tehtävä Kirkkolain 24 luvun mukaisesti.

Allekirjoitukset

MATTI EEROLA
Matti Eerola
puheenjohtaja

MARKKU LAITINEN
Markku Laitinen
pöytäkirjanpitäjä

Käsitellyt asiat

1 - 8 §

Tarkastajien
nimikirjaimet

EK

ML

Pöytäkirjan tarkastus	Hallintopalveluissa	4.4.2017
Allekirjoitukset	EERO KATAINEN Eero Katainen	MAIRE LILJA Maire Lilja
Pöytäkirja yleisesti nähtävillä	Kirkkoherranvirastossa	11.4. – 25.4.2017 viraston aukioloaikana
Nähtävälleasettamisesta ilmoitettu	Kirkkoherranviraston ilmoitustaululla	22.3.2017
Todistaa	ilmoitustaulun hoitaja	

Tarkastajien
nimikirjaimet

EK

ML

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

<p>Kieltojen perusteet</p>	<p>Valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevat muutoksenhakukiellot Seuraavista päätöksistä ei kirkkolain 24 luvun 5 §:n mukaan saa tehdä kirkollisvalitusta eikä hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentin nojalla hallintovalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Julkista hankintaa koskevasta päätöksestä ei saa tehdä julkisista hankinnoista annetun lain mukaista valitusta, koska päätös koskee yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua.</p> <p>Pöytäkirjan pykälät: 1-8</p> <hr/> <p>Oikaisuvaatimusoikeudesta aiheutuva valituskielto Koska päätöksestä voidaan tehdä kirkkolain 24 luvun 3 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:</p> <p>Pöytäkirjan pykälät:</p>
-----------------------------------	---

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

<p>Oikaisuvaatimusviranomaisen ja –aika</p>	<p>Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä <u>kirjallisen</u> oikaisuvaatimuksen.</p> <p>Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään ja yhteystiedot:</p> <p>Jyväskylän seurakunnan kirkkoneuvosto Käyntiosoite: Piippukatu 11, Jyväskylä Postiosoite: PL 103, 40101 Jyväskylä Telekopio: 014-4499396 Sähköposti: jvaskylan.seurakunta@evl.fi</p> <p>Pöytäkirjan pykälät:</p> <p>Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon päätöksestä. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei sen näytetä tapahtuneen myöhemmin. Seurakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Oikaisuvaatimuksen voi omalla vastuullaan lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla). Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
--	--

	<p>Yksityiskohtainen valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>
--	--

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

Arvioinnin johtokunta

KIRKKOVALTUUSTOLLE

ARVIOINNIN JOHTOKUNNAN KERTOMUS VUODELTA 2016

Johtokunnan toimiala:

Arvioida seurakunnan toiminnan ja talouden tarkoituksenmukaisuutta, vaikuttavuutta ja raportointia sekä talouden tasapainoa.

Johtokunnan tehtävät:

1. Kirkkovaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi seurakunnan toiminnassa ja taloudessa:

Asetettujen toiminnan tavoitteiden tulee olla mitattavissa. Tavoitteiden tulee olla laadullisia tai määrällisiä. Arvioinnin tulee kohdistua asetettuihin tavoitteisiin.

Taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin.

2. Talouden tasapainon arviointi:

- 2.1. Seurakunnan talouden tasapainon arviointi hyväksytyyn talousarvion, toiminta- ja taloussuunnitelman sekä investointi- ja lainanlyhennyssuunnitelmien perusteella.

Vuoden 2016 tilinpäätöksen luvut osoittavat talouden olevan tasapainossa. Tilanteen tarkastelussa on kuitenkin otettava huomioon, että tilinpäätöksen osoittama tulos on oleellisesti parempi verrattuna talousarvioon: toimintatuottoja on kertynyt budjetoitua enemmän (+278 t€), toimintakulut jäivät budjetoitua pienemmiksi (-973 t€) josta pääosa oli henkilöstökulujen osuutta (-628 t€). Kirkollis- ja yhteisöveroja sekä valtionrahoitusta kertyi budjetoitua enemmän (+343 t€). Rahoitustuottojen osalta jäätiin budjetista jälkeen (-229 t€).

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta kääntyi investointien viivästymisistä johtuen 823 t€:n alijäämästä 1.688,5 t€ ylijäämäiseksi. Vuoden 2017 talousarvion budjetoitu ylijäämä on muutosten seurauksena pienentynyt 94,5 t€:sta 6,6 t€:oon.

Taloussuunnitelma 2018 – 2020 osoittaa talouden alijäämäisyyttä ja vuosikate ei riitä investointien seurauksena kasvavien poistojen rahoittamiseen. Taloussuunnittelussa ja budjetoinnissa tulisi päästä jo valmisteluvaiheessa talouden tasapainoisuuteen.

Käyttötalouden tasapainottamiseksi henkilöstösuunnitelman toteuttamista on jatkettava ja kiinteistöstrategian päivittämisessä tavoitteiden tasoa on korotettava, koska tiedossa olevat investointitarpeet ylittävät merkittävästi seurakunnan omat rahoitusmahdollisuudet.

- 2.2. Taseen kattamattoman alijäämän osalta talouden tasapainotuksen toteutuminen sekä talous- suunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyys.

Seurakunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Seurakunta on velaton.

3. Kirkkoneuvostolle ja kirkkovaltuustolle annettujen toiminnan ja talouden raporttien sisällön ja raportointijärjestelmän toimivuuden arviointi:

Toiminnalliset tilastot ja raportit vaativat selvennystä. Tilastollisille muutoksille tulisi olla sanallinen selvitys.

Tilastoinnin osalta kirkkohallitus on uudistanut toiminnallista tilastointia vuoden 2017 alussa.

Alueneuvostojen ja johtokuntien raportoinnin osalta todetaan, että talousarvioraporttien esittämisessä on jossain määrin poikettu ohjeiden mukaisesta neljännesvuosirytmistä. Aluseurakunnan säännöllisessä seurannassa tulisi raportoinnissa käyttää vähintään tiliryhmätason raporttia, jossa tehtäväalueet on eritelty. Näin alueneuvosto voi kiinnittää huomiota tehtäväalueiden välisiin määrärahojen siirtotarpeisiin.

Kipa on kehittänyt järjestelmästä automattisesti saatavaa raportointia vuoden aikana. Hallintopalveluissa on laadittu toimintayksiköille ohjeet toimintaraamia koskevien talousarvion seurantaraporttien muodostamisesta.

Vuoden 2017 aikana seurakunnassa otetaan käyttöön uusi raportointi- ja budjetointisovellus.

Jyväskylässä 30.3.2017

Matti Eerola
puheenjohtaja

Eero Katainen

Maire Lilja

Eija Viitanen

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA
Arvioinnin johtokunta

Johtokunnan arvio seurakunnan talouden tasapainottamisesta ja tulevien vuosien taloussuunnittelusta

Talouden tasapainoa ja sen kehittymistä arvioidaan taloussuunnitelman, tilinpäätöstietojen ja siitä laskettujen tunnuslukujen, talousarvion toteutumisvertailujen sekä verotulojen kehityksen seurannan avulla.

Vuoden 2016 tilinpäätöksen luvut osoittavat talouden olevan tasapainossa. Tilanteen tarkastelussa on kuitenkin otettava huomioon, että tilinpäätöksen osoittama tulos on oleellisesti parempi verrattuna talousarvioon: toimintatuottoja on kertynyt budjetoitua enemmän (+278 t€), toimintakulut jäivät budjetoitua pienemmiksi (-973 t€) josta pääosa oli henkilöstö-kulujen osuutta (-628 t€). Kirkollis- ja yhteisöveroja sekä valtionrahoitusta kertyi budjetoitua enemmän (+343 t€). Rahoitustuottojen osalta jäätiin budjetista jälkeen (-229 t€). Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta kääntyi investointien viivästymisistä johtuen 823 t€:n alijäämästä 1.688,5 t€ ylijäämäiseksi. Vuoden 2017 talousarvion budjetoitu ylijäämä on muutosten seurauksena pienentynyt 94,5 t€:sta 6,6 t€:oon.

Taloussuunnitelma 2018 – 2020 osoittaa talouden alijäämäisyyttä. Taloussuunnittelussa ja budjetoinnissa tulisi päästä jo valmisteluvaiheessa talouden tasapainoisuuteen.

Taloudellisen tilanteen ja talousarvion toteutumatilanteen seurannassa käytettäviä tilastoja/raportteja tulisi kehittää niin, että niiden perusteella olisi mahdollisuus tehdä kehityksessä johtopäätöksiä ja tilanteen vaatiessa reagoida nopeasti. Suunnittelussa käytettävien vaihtoehtojen valinnan pohjaksi tulisi kehittää keskeisten muuttujien erilaisiin kehityskulkuhin perustuvia skenaarioita (optimistinen – realistinen – kauhukehitys). Taloudellisesti keskeisin ennuste on verotulokertymä. Taustalla on skenaario Jyväskylän asukasluvun ja kunnallisveropohjan kertymästä, jota korjataan ennusteella seurakunnan jäsenmäärän kehityksestä sekä kirkollisveron jakautumisesta yhteiseen ja seurakuntakohtaiseen kertymään. Yleisemmin tulisi esittää vertailutietoja, miten kirkollisveron tuotto suhtautuu muihin saman kokoluokan kaupunkeihin ja seurakuntiin keskimäärin.

Menotalouden tarkastelun ohella huomiota on kiinnitettävä tulonmuodostuksen kehittämiseen esim. oman tapahtumatuoannon (esim. konsertit) ja erilaisten maksullisten palveluiden lisäämisen avulla. Tulonmuodostuksen kasvattamisen lähtökohdaksi voidaan ottaa toimintamäärärahojen nettoraamien leikkaamisen, jolloin entisen menotason säilyttäminen edellyttäisi tulonmuodostuksen kasvattamista.

Tuottojen osalta olisi määriteltävä tahtotila tulojen hankintaan suhteessa seurakunnan perustehtävän toteuttamiseen. Tulot voi karkeasti jakaa kolmeen luokkaan: markkinaehtoisesti hinnoiteltavat palvelut, omakustannushintaan tuotettavat palvelut ja subventoituun hintaan/osarahoituksella/maksutta tuotettavat palvelut. Näistä varsinkin jälkimmäisillä tulisi olla selkeä kytkentä seurakunnan varsinaiseen tehtävään.

Seurakunnan taloudenhoitoa on hoidettava kestäväällä tavalla pitkäjänteisesti ja tasapainoisesti niin, että nähtävissä olevan alijäämäisyyden korjaamiseksi ryhdytään ennakoivasti tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Henkilöstömenojen osalta sovittu henkilöstöohjelma viedään ennusteisiin sitä mukaa kuin toimenpiteet ovat toteutuneet (eli henkilöt eläköityneet ja korvaava rekrytointi jätetty tekemättä). Tarkasteluun voisi ottaa sen, miten jäsenmäärän ja henkilöstömäärän suhde kehittyy nykyisillä päätöksillä, jolloin voidaan ratkaista se, joutaako jatkossa henkilöstömäärä vai veroäyri.

Budjetointia voisi tehdä myös skenaarioilla, joissa eläköityminen oletetaan tietyssä iässä. Keskimäärin 65-vuotiaana seuraavien 10 vuoden aikana eläköityisi yhteensä 94 henkilöä: 2018: 14, 2019: 8, 2020: 8, 2021: 9, 2022: 4, 2023: 13, 2024: 9, 2025: 10, 2026: 15, 2027: 7.

Virkojen ja tehtävien lakkautusta ja täyttämättä jättämistä koskevat päätökset tulisi saattaa viimeistään lokakuussa käsiteltäväksi kirkkoneuvostolle ja syksyn kokouksessa kirkkovaltuustolle, jolloin ne voidaan huomioida seuraavan vuoden talousarviossa.

Palkatusta henkilöstöstä aiheutuvien kulujen vähentämiseksi tulisi käynnistää aktiivisia toimenpiteitä vapaaehtoisten avustajien rekrytoimiseksi ja kouluttamiseksi. Supistuvien henkilöstöresurssien ja tilakustannusten kohdistamisen tehostamiseksi tulisi ottaa harkintaan mahdollisuudet organisaatorakenteen (aluseurakuntajako) uudistamiseen ja sen vaikutukset.

Toiminnan ja talouden suunnittelun ajankäyttöä on syytä tarkastella niin, että päätöksenteossa voidaan käsitellä tarkemmin suunnitteluun liittyvää aineistoa.

Talouden käsitteiden ja tunnuslukujen avaaminen ”selkokielisen” sanakirjan avulla suunnittelun ja seurannan avuksi.

ARVIOINNIN JOHTOKUNTA

Matti Eerola
puheenjohtaja

Eero Katainen

Eija Viitanen

Maire Lilja

Tuloslaskelmaosa vuosivertailu

2014 - 2017

		TP 2014	TP 2015	TA 2016	TP 2016	TA 2017
Korvaukset		-405 162	-442 165	-450 767	-430 503	-463 371
Myyntituotot		-304 991	-320 211	-289 450	-336 862	-317 454
Maksutuotot		-1 141 071	-1 109 832	-986 997	-1 298 196	-1 062 177
Vuokratuotot		-852 605	-741 709	-730 540	-673 276	-660 180
Metsätalouden tuotot		-144 218	-148 511	-205 000	-148 614	-99 200
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat		-175 768	-137 063	-27 369	-83 479	-10 762
Tuet ja avustukset		-122 655	-148 275	-86 920	-119 078	-85 500
Muut toimintatuotot		-53 269	-38 831	-82 976	-48 450	-53 600
Toimintatuotot		-3 199 738	-3 086 598	-2 860 019	-3 138 458	2 752 244
Palkat ja palkkiot		10 332 526	10 130 158	10 508 243	10 165 769	10 589 714
Henkilösivukulut		3 385 293	3 335 461	3 074 023	2 933 915	3 088 797
Henkilökulujen oikaisuerät		-161 570	-155 754		-145 437	-102 000
Henkilöstökulut		13 556 249	13 309 865	13 582 266	12 954 246	13 576 510
Palvelujen ostot		4 088 953	4 201 618	5 163 552	4 334 916	5 162 845
Investointi		0	0		0	
Vuokratulot		1 093 895	1 025 566	928 990	1 059 939	1 079 273
Ostot tilikauden aikana		2 229 997	2 032 556	2 317 713	2 356 418	2 220 183
Aineet ja tarvikkeet		2 229 997	2 032 556	2 317 713	2 356 418	2 220 183
Annetut avustukset		886 398	858 018	812 183	880 033	833 148
Muut toimintakulut		508 983	533 690	369 098	615 369	368 781
Toimintakulut		22 364 473	21 961 312	23 173 802	22 200 921	23 240 540
TOIMINTAKATE		19 164 736	18 874 715	20 313 783	19 062 464	20 488 296
Kirkollisverotulot		-20 997 266	-21 020 721	-20 805 600	-20 947 993	-20 329 500
510000	Osuus yhteisöveron tuotosta	-2 213 216	-2 377 620	-156 400	-348 953	-573 700
511000	Valtionrahoitus			-2 647 300	-2 655 180	-2 655 600
Verotulot ja valtionrahoitus		-23 210 482	-23 398 342	-23 609 300	-23 952 126	-23 558 800
Verotuskulut		505 897	487 334	356 600	346 845	350 000
Keskusrahastomaksut		1 428 888	1 460 316	1 963 420	1 948 596	1 920 000
Korkotuotot		-16 444	-21 199	-15 000	-2 229	-15 000
Muut rahoitustuotot		-996 484	-1 255 724	-850 000	-607 628	-970 000
Arvon muutokset sijoituksista			29 392		-26 864	
Korkokulut		13 683	394		275	
Muut rahoituskulut			19		36	
Rahoitustuotot ja -kulut		-999 245	-1 247 118	-865 000	-636 410	-985 000
VUOSIKATE		-3 110 207	-3 823 095	-1 840 497	-3 230 632	-1 785 504
Suunnitelman mukaiset poistot		1 913 494	1 856 915	1 874 312	1 884 338	1 778 891
Poistot ja arvonalentumiset		1 913 494	1 856 915	1 874 312	1 884 338	1 778 891
Satunnaiset tuotot		-87 010	-18 022			
Satunnaiset kulut			1 500			
Satunnaiset tuotot ja kulut		-87 010	-16 522			
TILIKAUDEN TULOS		-1 283 723	-1 982 702	33 815	-1 346 294	-6 612
Poistoerojen lisäys(-) tai vähennys (+)		-145 190	-145 190		-145 190	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		-1 428 914	-2 127 893	33 815	-1 491 484	-6 612

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

TALOUSSUUNNITELMA 2017 - 2019

Vero 1,45 %

20.3.2017

	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Ulkoiset toimintatuotot yht.	2 630,9	3 489,5	3 097,4	3 825,2	3 050,3	3 199,7	3 086,6	3 138,5	2 752,2	2 889,8	3 034,3
Ulkoiset toimintakulut yht.	-21 881,4	-22 944,5	-21 926,2	-23 272,6	-23 622,6	-22 364,4	-21 961,3	-22 200,9	-23 240,5	-23 598,3	-23 965,1
* henkilöstökulut	-12 993,2	-14 168,8	-14 052,3	-14 114,6	-14 804,8	-13 556,2	-13 309,9	-12 954,2	-13 576,5	-13 644,4	-13 712,6
* muut toimintakulut	-8 888,2	-8 775,7	-7 873,9	-9 158,1	-8 817,8	-8 808,2	-8 651,4	-9 246,7	-9 664,0	-9 953,9	-10 252,5
Toimintakate	-19 250,5	-19 455,0	-18 828,8	-19 447,4	-20 572,3	-19 164,7	-18 874,7	-19 062,5	-20 488,3	-20 708,5	-20 930,8
Verotulot yht.	21 317,5	21 473,0	21 745,6	22 180,3	23 708,9	23 210,5	23 398,3	23 952,1	23 558,8	22 475,1	22 304,6
* kirkollisverotulot	19 462,6	19 282,9	19 176,7	20 312,3	21 715,4	20 997,3	21 020,7	20 948,0	20 329,5	19 764,6	19 544,1
* osuus yhteisöveron tuotosta	1 854,9	2 190,1	2 568,9	1 868,0	1 993,5	2 213,2	2 377,6	349,0	573,7	0,0	0,0
* valtionrahoitus								2 655,2	2 655,6	2 710,5	2 760,5
Verotuskustannukset	-433,2	-455,2	-455,2	-467,6	-497,9	-505,9	-487,3	-346,8	-350,0	-294,9	-291,6
Maksut keskusrahastolle	-1 124,5	-1 158,9	-1 146,8	-1 150,7	-1 386,3	-1 428,9	-1 460,3	-1 948,6	-1 920,0	-1 500,0	-1 500,0
Toiminta-avustukset	155,8	72,9	72,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoitustuotot	345,4	419,2	273,3	577,8	1 377,2	1 012,9	1 276,9	636,7	985,0	985,0	985,0
* korkotuotot	238,0	14,5	4,6	0,0	11,8	16,4	21,2	2,2	15,0	15,0	15,0
* muut rahoitustuotot	107,4	404,7	268,7	577,8	1 370,5	996,5	1 255,7	634,7	970,0	970,0	970,0
Rahoituskulut	-1,5	-1,5	-38,6	0,0	0,0	-13,7	-29,8	0,3	0,0	0,0	0,0
* Arvon alentumiset sijoituk.	0,0	0,0	-37,3	0,0	0,0	0,0	-29,4	0,0	0,0	0,0	0,0
* korkokulut	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,0	-13,7	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
* muut rahoituskulut	-1,5	-1,5	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vuosikate	1 009,0	894,5	1 622,4	1 692,4	2 629,6	3 110,2	3 823,1	3 230,6	1 785,5	956,7	567,1
Poistot	-1 308,7	-1 481,2	-1 556,3	-2 032,4	-1 789,4	-1 913,5	-1 856,9	-1 884,3	-1 778,9	-2 021,4	-2 021,4
Satunnaiset tuotot	462,0	101,6	479,5	476,2	3 033,7	87,0	18,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Satunnaiset kulut				1,1			-1,5				
TILIKAUDEN TULOS	162,3	-485,1	545,6	137,3	3 873,9	1 283,7	1 982,7	1 346,3	6,6	-1 064,7	-1 454,3

Kehitysoletukset	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %
Toimintatuotot	32,60%	-11,24%	23,50%	-20,26%	4,90%	-3,53 %	1,68 %	-12,31 %	5,00 %	5,00 %	
Henkilöstökulut	9,10%	-0,82 %	0,44 %	4,89 %	-8,43 %	-1,82 %	-2,67 %	0,00 %	0,50 %	0,50 %	
Muut toimintakulut	-1,30%	-10,28%	16,31%	-3,72%	-0,11%	-1,78 %	6,88 %	4,51 %	3,00 %	3,00 %	
Verotulot	-2,10%	-0,55%	5,92%	6,91%	-3,31%	0,11 %	-0,35 %	-2,95 %	-2,78 %	-1,12 %	
Osuus yhteisöverosta	3,40%	17,30%	-27,28%	6,72%	11,02%	7,43 %	Valtionapu	Valtionapu	Valtionapu	Valtionapu	

Verotuskustannukset 2,05 % verotuloista: vuodesta 2016 alkaen -27,6 %
 Keskusrahastomaksut v. 2012 (verotulot/1,45)*8,2%/100 laskennallisesta kirkollisveron tuotosta
 v. 2013-2015 (verotulot/1,45)* 8,2 %/100 laskennallisesta kirkollisveron tuotosta + ylimääräinen eläkemaksu 1,2 % kirkollisverosta
 v. 2016- (verotulot/1,45)* 7,5 %/100 laskennallisesta kirkollisveron tuotosta + ylimääräinen eläkemaksu 4 % kirkollisverosta

Seurakunnan taloutta kuvaavien tunnuslukujen kehitys taloussuunnitelmassa:	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TS 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot / Toimintakulut	12,0%	15,2%	14,1%	16,4%	12,9%	14,3%	14,1%	14,1%	11,8%	12,2%	12,7%
Toimintakate / Verotulot	90,3%	90,6%	86,6%	87,7%	86,8%	82,6%	80,7%	79,6%	87,0%	92,1%	93,8%
Poistot / Vuosikate	129,7%	165,6%	95,9%	120,1%	68,0%	61,5%	48,6%	58,3%	99,6%	211,3%	356,4%
Henkilöstömenot/verotulot	67,5%	66,0%	64,6%	63,6%	62,4%	58,4%	56,9%	54,1%	57,6%	60,7%	61,5%
Investointien tulo-rahoitus	16,2%	16,6%	37,9%	67,5%	69,4%	225,1%	58,0%	70,3%			

KJ 15 luvun 2 §:n 2 momentti: "Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustellusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä."

Talousarvion sekä toiminta ja taloussuunnitelman laatimisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, miten kertynyt taikka kertymässä oleva alijäämä katetaan. Se tarkoittaa, että seurakunnan tulot on saatava menoja suuremmiksi tulevina vuosina. Toimenpideohjelma voidaan tehdä kolme vuotta pidemmälle ajalle, mikäli ohjelma on realistinen ja mikäli luottamushenkilöt ja viranhaltijat sitoutuvat toimenpideohjelman toteuttamiseen.

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

TALOUSSUUNNITELMA 2017 - 2019

Vero 1,45 %

28.3.2017

	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Ulkoiset toimintatuotot yht.	2 630,9	3 489,5	3 097,4	3 825,2	3 050,3	3 199,7	3 086,6	3 138,5	2 752,2	2 889,8	3 034,3	3 186,0
Ulkoiset toimintakulut yht.	-21 881,4	-22 944,5	-21 926,2	-23 272,6	-23 622,6	-22 364,4	-21 961,3	-22 200,9	-22 634,4	-22 963,5	-23 327,4	-23 700,7
* henkilöstökulut	-12 993,2	-14 168,8	-14 052,3	-14 114,6	-14 804,8	-13 556,2	-13 309,9	-12 954,2	-12 960,0	-12 998,9	-13 063,9	-13 129,2
* muut toimintakulut	-8 888,2	-8 775,7	-7 873,9	-9 158,1	-8 817,8	-8 808,2	-8 651,4	-9 246,7	-9 674,4	-9 964,6	-10 263,6	-10 571,5
Toimintakate	-19 250,5	-19 455,0	-18 828,8	-19 447,4	-20 572,3	-19 164,7	-18 874,7	-19 062,5	-19 882,2	-20 073,7	-20 293,1	-20 514,7
Verotulot yht.	21 317,5	21 473,0	21 745,6	22 180,3	23 708,9	23 210,5	23 398,3	23 952,1	23 558,8	22 607,7	22 259,4	22 062,1
* kirkollisverotulot	19 462,6	19 282,9	19 176,7	20 312,3	21 715,4	20 997,3	21 020,7	20 948,0	20 329,5	19 866,2	19 487,0	19 285,5
* osuus yhteisöveron tuotosta	1 854,9	2 190,1	2 568,9	1 868,0	1 993,5	2 213,2	2 377,6	349,0	538,2	10,0	0,0	0,0
* valtionrahoitus								2 655,2	2 691,1	2 731,5	2 772,4	2 776,6
Verotuskustannukset	-433,2	-455,2	-455,2	-467,6	-497,9	-505,9	-487,3	-346,8	-350,0	-294,9	-291,6	-291,6
Maksut keskusrahastolle	-1 124,5	-1 158,9	-1 146,8	-1 150,7	-1 386,3	-1 428,9	-1 460,3	-1 948,6	-1 920,0	-1 864,7	-1 822,2	-1 787,4
Toiminta-avustukset	155,8	72,9	72,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoitustuotot	345,4	419,2	273,3	577,8	1 377,2	1 012,9	1 276,9	636,7	985,0	985,0	985,0	985,0
* korkotuotot	238,0	14,5	4,6	0,0	11,8	16,4	21,2	2,2	15,0	15,0	15,0	15,0
* muut rahoitustuotot	107,4	404,7	268,7	577,8	1 370,5	996,5	1 255,7	634,7	970,0	970,0	970,0	970,0
Rahoituskulut	-1,5	-1,5	-38,6	0,0	0,0	-13,7	-29,8	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
* Arvon alentumiset sijoituk.	0,0	0,0	-37,3	0,0	0,0	0,0	-29,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
* korkokulut	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,0	-13,7	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
* muut rahoituskulut	-1,5	-1,5	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vuosikate	1 009,0	894,5	1 622,4	1 692,4	2 629,6	3 110,2	3 823,1	3 230,6	2 391,6	1 359,4	837,5	453,4
Poistot	-1 308,7	-1 481,2	-1 556,3	-2 032,4	-1 789,4	-1 913,5	-1 856,9	-1 884,3	-1 778,9	-2 021,4	-2 021,4	-2 021,4
Satunnaiset tuotot	462,0	101,6	479,5	476,2	3 033,7	87,0	18,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Satunnaiset kulut				1,1			-1,5					
TILIKAUDEN TULOS	162,3	-485,1	545,6	137,3	3 873,9	1 283,7	1 982,7	1 346,3	612,7	-662,0	-1 183,9	-1 568,0

Kehitysoletukset		Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %
Toimintatuotot		32,60%	-11,24%	23,50%	-20,26%	4,90%	-3,53 %	1,68 %	-12,31 %	5,00 %	5,00 %	5,00 %
Henkilöstökulut		9,10%	-0,82 %	0,44 %	4,89 %	-8,43 %	-1,82 %	-2,67 %	0,00 %	0,30 %	0,50 %	0,50 %
Muut toimintakulut		-1,30%	-10,28%	16,31%	-3,72%	-0,11%	-1,78 %	6,88 %	4,63 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %
Verotulot		-2,10%	-0,55%	5,92%	6,91%	-3,31%	0,11 %	-0,35 %	-2,95 %	-2,28 %	-1,91 %	-1,03 %
Osuus yhteisöverosta		3,40%	17,30%	-27,28%	6,72%	11,02%	7,43 %	Valtionapu	Valtionapu	Valtionapu	Valtionapu	Valtionapu

Verotuskustannukset
Keskusrahastomaksut

2,05 % verotuloista: vuodesta 2016 alkaen -27,6 %
v. 2012 (verotulot/1,45)*8,2%/100 laskennallisesta kirkollisveron tuotosta
v. 2013-2015 (verotulot/1,45)* 8,2 %/100 laskennallisesta kirkollisveron tuotosta + ylimääräinen eläkemaksu 1,2 % kirkollisverosta
v. 2016- (verotulot/1,45)* 7,5 %/100 laskennallisesta kirkollisveron tuotosta + ylimääräinen eläkemaksu 4 % kirkollisverosta

Seurakunnan taloutta kuvaavien tunnuslukujen kehitys taloussuunnitelmassa:												
	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot / Toimintakulut	12,0%	15,2%	14,1%	16,4%	12,9%	14,3%	14,1%	14,1%	12,2%	12,6%	13,0%	13,4%
Toimintakate / Verotulot	90,3%	90,6%	86,6%	87,7%	86,8%	82,6%	80,7%	79,6%	84,4%	88,8%	91,2%	93,0%
Poistot / Vuosikate	129,7%	165,6%	95,9%	120,1%	68,0%	61,5%	48,6%	58,3%	74,4%	148,7%	241,4%	445,8%
Henkilöstömenot/verotulot	67,5%	66,0%	64,6%	63,6%	62,4%	58,4%	56,9%	54,1%	55,0%	57,5%	58,7%	59,5%
Investointien tulo-rahoitus	16,2%	16,6%	37,9%	67,5%	69,4%	225,1%	58,0%	70,3%				

KJ 15 luvun 2 §:n 2 momentti: "Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustellusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä."

Talousarvion sekä toiminta ja taloussuunnitelman laatimisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, miten kertynyt taikka kertymässä oleva alijäämä katetaan. Se tarkoittaa, että seurakunnan tulot on saatava menoja suuremmiksi tulevina vuosina. Toimenpideohjelma voidaan tehdä kolme vuotta pidemmälle ajalle, mikäli ohjelma on realistinen ja mikäli luottamushenkilöt ja viranhaltijat sitoutuvat toimenpideohjelman toteuttamiseen.

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

TALOUSSUUNNITELMA 2018 - 2020

Vero 1,45 %

28.3.2017

	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Ulkoiset toimintatuotot yht.	2 630,9	3 489,5	3 097,4	3 825,2	3 050,3	3 199,7	3 086,6	3 138,5	2 752,2	2 889,8	3 034,3	3 186,0
Ulkoiset toimintakulut yht.	-21 881,4	-22 944,5	-21 926,2	-23 272,6	-23 622,6	-22 364,4	-21 961,3	-22 200,9	-22 634,4	-22 750,5	-23 108,0	-23 474,7
* henkilöstökulut	-12 993,2	-14 168,8	-14 052,3	-14 114,6	-14 804,8	-13 556,2	-13 309,9	-12 954,2	-12 960,0	-12 998,9	-13 063,9	-13 129,2
* muut toimintakulut	-8 888,2	-8 775,7	-7 873,9	-9 158,1	-8 817,8	-8 808,2	-8 651,4	-9 246,7	-9 674,4	-9 751,6	-10 044,1	-10 345,5
Toimintakate	-19 250,5	-19 455,0	-18 828,8	-19 447,4	-20 572,3	-19 164,7	-18 874,7	-19 062,5	-19 882,2	-19 860,7	-20 073,7	-20 288,7
Verotulot yht.	21 317,5	21 473,0	21 745,6	22 180,3	23 708,9	23 210,5	23 398,3	23 952,1	23 558,8	22 607,7	22 259,4	22 062,1
* kirkollisverotulot	19 462,6	19 282,9	19 176,7	20 312,3	21 715,4	20 997,3	21 020,7	20 948,0	20 329,5	19 866,2	19 487,0	19 285,5
* osuus yhteisöveron tuotosta	1 854,9	2 190,1	2 568,9	1 868,0	1 993,5	2 213,2	2 377,6	349,0	538,2	10,0	0,0	0,0
* valtionrahoitus								2 655,2	2 691,1	2 731,5	2 772,4	2 776,6
Verotuskustannukset	-433,2	-455,2	-455,2	-467,6	-497,9	-505,9	-487,3	-346,8	-350,0	-294,9	-291,6	-291,6
Maksut keskusrahastolle	-1 124,5	-1 158,9	-1 146,8	-1 150,7	-1 386,3	-1 428,9	-1 460,3	-1 948,6	-1 920,0	-1 864,7	-1 822,2	-1 787,4
Toiminta-avustukset	155,8	72,9	72,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoitustuotot	345,4	419,2	273,3	577,8	1 377,2	1 012,9	1 276,9	636,7	985,0	985,0	985,0	985,0
* korkotuotot	238,0	14,5	4,6	0,0	11,8	16,4	21,2	2,2	15,0	15,0	15,0	15,0
* muut rahoitustuotot	107,4	404,7	268,7	577,8	1 370,5	996,5	1 255,7	634,7	970,0	970,0	970,0	970,0
Rahoituskulut	-1,5	-1,5	-38,6	0,0	0,0	-13,7	-29,8	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
* Arvon alentumiset sijoituk.	0,0	0,0	-37,3	0,0	0,0	0,0	-29,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
* korkokulut	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,0	-13,7	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
* muut rahoituskulut	-1,5	-1,5	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vuosikate	1 009,0	894,5	1 622,4	1 692,4	2 629,6	3 110,2	3 823,1	3 230,6	2 391,6	1 572,4	1 056,9	679,4
Poistot	-1 308,7	-1 481,2	-1 556,3	-2 032,4	-1 789,4	-1 913,5	-1 856,9	-1 884,3	-1 778,9	-2 021,4	-2 021,4	-2 021,4
Satunnaiset tuotot	462,0	101,6	479,5	476,2	3 033,7	87,0	18,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Satunnaiset kulut				1,1			-1,5					
TILIKAUDEN TULOS	162,3	-485,1	545,6	137,3	3 873,9	1 283,7	1 982,7	1 346,3	612,7	-449,0	-964,5	-1 342,0

Kehitysoletukset		Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %	Muutos %
Toimintatuotot		32,60%	-11,24%	23,50%	-20,26%	4,90%	-3,53 %	1,68 %	-12,31 %	5,00 %	5,00 %	5,00 %
Henkilöstökulut		9,10%	-0,82 %	0,44 %	4,89 %	-8,43 %	-1,82 %	-2,67 %	0,00 %	0,30 %	0,50 %	0,50 %
Muut toimintakulut		-1,30%	-10,28%	16,31%	-3,72%	-0,11%	-1,78 %	6,88 %	4,63 %	0,80 %	3,00 %	3,00 %
Verotulot		-2,10%	-0,55%	5,92%	6,91%	-3,31%	0,11 %	-0,35 %	-2,95 %	-2,28 %	-1,91 %	-1,03 %
Osuus yhteisöverosta		3,40%	17,30%	-27,28%	6,72%	11,02%	7,43 %	Valtionapu	Valtionapu	Valtionapu	Valtionapu	Valtionapu

Verotuskustannukset
Keskusrahastomaksut

2,05 % verotuloista: vuodesta 2016 alkaen -27,6 %
v. 2012 (verotulot/1,45)*8,2%/100 laskennallisesta kirkollisveron tuotosta
v. 2013-2015 (verotulot/1,45)* 8,2 %/100 laskennallisesta kirkollisveron tuotosta + ylimääräinen eläkemaksu 1,2 % kirkollisverosta
v. 2016- (verotulot/1,45)* 7,5 %/100 laskennallisesta kirkollisveron tuotosta + ylimääräinen eläkemaksu 4 % kirkollisverosta

Seurakunnan taloutta kuvaavien tunnuslukujen kehitys taloussuunnitelmassa:												
	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot / Toimintakulut	12,0%	15,2%	14,1%	16,4%	12,9%	14,3%	14,1%	14,1%	12,2%	12,7%	13,1%	13,6%
Toimintakate / Verotulot	90,3%	90,6%	86,6%	87,7%	86,8%	82,6%	80,7%	79,6%	84,4%	87,8%	90,2%	92,0%
Poistot / Vuosikate	129,7%	165,6%	95,9%	120,1%	68,0%	61,5%	48,6%	58,3%	74,4%	128,6%	191,3%	297,5%
Henkilöstömenot/verotulot	67,5%	66,0%	64,6%	63,6%	62,4%	58,4%	56,9%	54,1%	55,0%	57,5%	58,7%	59,5%
Investointien tulorahoitus	16,2%	16,6%	37,9%	67,5%	69,4%	225,1%	161,9%	209,5%	37,7%			

KJ 15 luvun 2 §:n 2 momentti: "Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustellusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä."

Talousarvion sekä toiminta ja taloussuunnitelman laatimisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, miten kertynyt taikka kertymässä oleva alijäämä katetaan. Se tarkoittaa, että seurakunnan tulot on saatava menoja suuremmiksi tulevana vuosina. Toimenpideohjelma voidaan tehdä kolme vuotta pidemmälle ajalle, mikäli ohjelma on realistinen ja mikäli luottamushenkilöt ja viranhaltijat sitoutuvat toimenpideohjelman toteuttamiseen.